

mestnik, svetnik g. Senekovič, je nato priporočil gojenkam, da bude povsod zanimanje za »Mladiko« in da ji pridobimo mnogo prijateljev. Nazadnje se je zahvalila gđna, voditeljica Jerica Zemljanova vsem za njih naklonjenost, svojim gojenkam pa za marljivost in pozornost, s katero so prisostvovala pouku. S tem je bil obed zaključen, in gostje so se razhajali z željo, da bi bilo vsake počitnice omogočeno našim učiteljicam izpolniti svojo izobrazbo v gospodinjstvem kurzu »Društva slovenskih učiteljic«.

Ljudska izobrazba izven šole.

Predaval na III. sestanku jugoslovanskih naprednih učiteljskih abiturientov in abiturientk dne 16. malega srpana 1912 v Ljubljani Drago Gomsli.

Veselo življenje!

Ne poznamo časa, v katerem bi lahko ljudje trdili s tako smelostjo te besede kakor mi. Življenje jim je navadno nudilo premalo veselja. V srednjem veku, v 15., 16. in 17. stoletju lahko to večkrat opazujemo. Za reformacije, kakor tudi za kmetijskih uporov. V prvi dobi so nastopili znani skakaci. Ti, kakor uporniki, so bile družbe takih, ki so hrepenili po veselju in burnem življenju; prejšnje jim je bilo enolično. Hoteli so se približati vsakdanjemu življenju, ki so ga uživali le višji stanovi in duhovščina.

Užitek in odpoved! To sta dve točki, med katerima se je pomikala velika množica človeštva in se v svoji zmoti podajala na vse strani: od užitka k odpovedi in nasprotno. Toda najvažnejšo tretjo točko — spoznavo — je poznala le mala četa višjih. Brezdomno trdim, da je ta točka najvažnejša. V tej se zvišuje naša doba nad vsemi prejšnjimi; in sicer v tem, da so vsakemu, tudi siromaku in najnižjemu odprta vrata do srečne bodočnosti, ki se skriva v hrepenenju po resnici. Vsakemu je možno doseči nerazrušno veselje, ki nam ga dajeta veda in znanstvo, bodisi da nam pojasnujeta prirodne uganke ali pripovedujeta o preteklosti človeštva ali naš pa celo vodita v skrivnostne globočine človeške duše.

Tekom zadnjih 10 let lahko zasledujemo gibanje, ki ga mnogi ne razumejo in razne verske, socialne ali političke družbe sovražijo. Mnogo mož in tudi žen, ki so si tekom časa prisvojili mnogo znanstva, se je napotilo med narod in ga poučuje. Ti ne skrivajo svojega znanstva pred drugimi, kakor so delali svečeniki in vrazarji starih narodov. Ni jim bilo dosti, narodu v obliki suhoparne znanstvene knjige podati svoje znanje. Delite po bratovsko z nami, kličejo narodu! Kaj nam služi kot hrana, tudi za vas ne bo trup. Kaj nam življenje olajšuje, ga tudi vam ne bo otežilo! Prejmite od nas, kaj je nam prijetno: pouk, zabavo, vedo in znanstvo; za življenje in za vaš poklic, za delo in za urice počitka; za vas in za iste, ki jih ljubite; za družbo, v kateri živite in delujete; za domovino, ki ji služite in za narod, katerega »zelena vejica« bodete!

Znanje nas dela svobodne člane človeške družbe!

Spoznavanje nas dela srečne!

Razvite torej svojega duha čez vsa znanstva in človeške zadeve in skrbite, da postanete zreli za vedo in znanstvo! Kdaj pa boste zreli? — Če spoznate za važno in postransko kot postransko.

Ne veste, kaka sreča vam sije. Lastnosti, ki sedaj v vas spijo, se bodo zdramile in okrepile. Postanete harmonični ljudje. Čutili se boste okrepane, da boste koristili sebi in drugim, posameznim in družbi! Sami boste ustvarjali nove moči, ki bodo plavale v morje človeškega

šola z njimi, tem bolje je zanjo — a nikdar za otroka. Lahko trdimo, da ravno trmasto individualni, originalni otroci so oni, iz katerih se da napraviti kaj velikega. In ravno to, da dosedanje šole niso razdeljene na razrede po inteligentnosti, to je njihova največja napaka. Medtem, ko se eni učenci mučijo, da dohajajo, so drugi s stvarino že davno gotovi, in se potem v brezdelju dolgočasijo.

Koliko govore dandanes o individualnem razvoju otroka, o njegovem samostojnem delu, in kaj je v resnici! Kadar pride na to, da bi se imele te visoke ideje uporabiti takrat, ima vsa otrokova okolica tisoč ugovorov, in slednjič mora otrok vendar delati tako, kakor mu kažejo njegovi vzgojitelji. Če pa se predrzne, da misli svoje misli, tedaj ga imenujejo trmoglavca, svojevoljneža, neubogljivca.

Naloga šoli, oziroma vsej vzgoji bi morala biti edina, da postavi otroka pred njegovo lastno vest in mu reče: Vidiš, tako ti pravi vest, delaj tako in ne drugače. Vzgojiti pa bi morali otroka tako, da bi se z n a l ravnati po svoji vesti, saj mu to dostikrat ni niti mogoče. (Konec.)

uma. — Ni vam treba znati za vedo in znanstvo, temveč za svoje življenje; za svoje življenje si zbirajte spoznanje!

Izgubljeno bi bilo življenje, naše in vaše, življenje učecil in poslušajočih, če bi ne bil naš največji smoter: vzdigniti kolikor mogoče največjo množico človeštva na stopnjo današnje kulture!

Vsakemu posameznemu podajmo to, kaj mu je primerno, česar si želi; mogoče tudi to, zakaj vemo, da tiči v njem nevedoma. Z veseljem mu dajmo svoje znanje; vidi naj, da mu to storimo z veseljem in gotovo bo tudi njemu pripravilo mnogo veselja.

Tako bo nastala nova pedagogika, socialna pedagogika, ki svoja krila razprostre čez vso zemljo in vse stanove.

Vprašamo se, kdo naj bi pač v prvi vrsti prevzel to nalogo. Brezdomno razna družstva. Imamo cela družstva, ki nosijo po krivici ali pomotoma — ne vem — taka imena. Imenujem naša izobraževalna družstva s prilastkom »katoliška«. Že skoraj v vsaki vasi imamo tako ali slično društvo. Ta družstva bi naj bila nekaki posredovalci med kulturo in narodom. Njihov najvišji smoter bi naj bil: vse svoje delovanje tako urediti, da bi koristila vsemu narodu in se tako povzdignil ljudski blagor. Ali pa je tako? Ne! — Ali je namen teh društev ta? Že zopet ne! Ali delujejo za narodov blagor? Še tretjič ne! In zakaj ne? Ker jih vodijo ljudje, ki sovražijo vsakega, ki se jim ne priljuje in ne hlina. Zato sovražijo ti vse te ter hujskajo in ščuvajo proti njim, ker se nočejo in ne znajo prilizovati. — Kaj se godi na njihovih zborovanjih? Ljudstvo se ščuva proti učiteljstvu, češ, to so brez značajneži, nasprotniki cerkve itd.

Zal, da imamo take ljudi! Bog jim gotovo ni odločil za njihov vsakdanji kruh te strokovne hujskarije. Zbrali so si jo sami in se v njej vedno boljbolj vadijo. Toda ne ustrašimo se jih! Njihovo pogubno delovanje naj nas bodri še k vztrajnejšemu delu. Saj je naša glavna naloga: vzgojevati narod in ga poučevati, pridobiti narodni družbi in domovini zveste privrženca.

Kdo naj bo naš učenec?

Ves narod.

Ne posamezno, gospodarsko ali socialno sestavljena družba. Ne delavec, ne kmet, ne rokodelc in ne meščan. Delavec ni delodajalec, kmet ni meščan, trgovec ni rokodelc. Vsi se naj snidejo, da skupno delajo in se učijo. Tako bo imel tudi učitelj in učenci največ koristi.

Stojimo na čelu velikega in narodnega dela. Dela, ki mogoče nima konca, ker bomo ljudstvo šele tedaj spoznali, ko bodo iz globočin prihajale gruče in drvele K luči. To pot k luči olajšati, to bodi naša skrb in naloga. Vidimo in hodimo po tej poti, ki nas vodi do smotra, da učence usposobimo za sodelovalce. Poznamo tudi nevarnosti, ki na potu prežijo. Delajmo torej z največjo verno in silo, da se jim izognemo ali jih obvladamo. Parola našega delovanja se ne sme glasiti »ceno in slabo«. Kako se ognemo nevarnosti, to je stvarno vprašanje, vprašanje metodike, vprašanje tistih, ki učijo. Kaj naj učimo? Kako naj učimo? Kdo naj bo učitelj in voditelj? (Dalje.)

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrov na sadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca julija K 110.066 29.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2, 2.—1/2, 3.

popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Razpust strok. organizacij francoskega učiteljstva.

Dne 23. avgusta, ko se je vrnil Poincaré iz Rusije, je francoski ministrski svet sklenil na predlog naučnega ministra Sinistkana, da se morajo do 10. sept. vse dose danje učiteljske strokovne organizacije razpustiti.

24. avg. je izšla sledeča okrožnica: Vlada more pripustiti samo učitelje, ki vzgajajo otroke v duhu pravosti, resnosti in varnosti države. Sindikati učiteljski so na shodu v Chambery manifestirali proti tem čustvom; škandal tega shoda se ne sme ponoviti. Ti sindikati so nepostavni, ker so postali središče politične agitacije, in ognjišča narodnega prevrata, česar vlada ne more trpeti.

Zakaj je prišel ta odlok vlade. Francoski učitelji imajo staro močno in bogato organizacijo t. zv. Les Amicales. Ta organizacija pa je zastarela in je postala le nekako podporno društvo, ki se za stanje učiteljskega ne briga.

Zato so mlajši učitelji ustanovili l. 1905. svojo strokovno organizacijo, po zgledu de-

lavskih organizacij. L. 1906. je iz tega nastala narodna zveza, l. 1907. pa se je v Nantesu sklenilo, da pristopi učiteljska organizacija k »Strokovnemu delavskemu združenju« (Confederation général du travail) v Parizu. L. 1910 se je to uresničilo. Letos pa je na shodu v Chambery 50 strok učiteljstva z več nego 6000 člani manifestiralo za skupnost z delavskimi organizacijami.

Vlada je nastopila proti učiteljskemu sindikatu, ker se je v sindikatih širil protimilitaristični duh. Učiteljstvo ni šlo zaradi tega v organizacijo, niti zaradi tega, da bi vzgajalo »protidomovinsko«, ampak zato, da si pomore v svojem stanu, ker je vlada zanj doslej malo storila. Dogodek je zanimiv, ker kaže boj učiteljstva v franc. republiki za svoj stan.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za Šentlenerški okraj je zborovalo l. avgusta pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Navzoče je bilo veliko število udov in imeli smo čast pozdraviti tudi goste gospico Serbec, gosp. dr. Šumenjaka in phil. Kovačiča. Predsednik tov. Maurič prečita dopis članov od Sv. Barbare, v katerem naznanjajo izstop iz društva zaradi dopisa v »Učit. Tov.«. Ker pa je bil tajnik napačno informiran, prosí navzočega člana od Sv. Barbare tov. Krajnc naj mu razžaljeni odpuste in odstopijo od svojega sklepa, kar so tudi storili.

Tov. Klemenčič je podal navzočim izboren referat o nemškem pouku v ljudskih šolah. Teze so sledeče: 1. Kjer potrebe niso dane za pouk v nemščini, naj ta odpade ali pa se poučuje kot prosti predmet. — 2. V ostalih krajih naj se uvede kot obvezni predmet. — 3. Naj se mu odkáže toliko ur, da bo se smoter tudi mogel doseči, in sicer na nižji stopnji tri do štiri ure, na višji štiri do pet ur. — 4. Ure se naj vzamejo od takšnih predmetov, da tem izguba ne bo preveč na kvar. — 5. Smoter bodi: Učenci se naj usposobijo razumevati in zasilno govoriti nemški jezik o predmetih iz vsakdanjega življenja, znati gladko čitati in poznati glavne točke nemškega pravopisa. — 6. Za Spodnje Štajersko naj se izdajo posebni učni načrti. — 7. Pouk se naj prične pred tretjim šolskim letom. — 8. Učitelj se naj poslužuje anal.-nazorne metode, ki jo naj na srednji in višji stopnji menjava z anal.-berilno metodo. — 9. Naj se obrzži Schr.-Bez. Nem. vadnica, ki pa se naj v novi izdaji temeljito pregledajo in v mnogem oziru olajšajo. Četrty del I. vadnice pa naj popolnoma odpade.

Temu predavanju so potem sledili še razni predlogi, kakor tudi naj se oglase predavatelji za prihodnje zborovanje. Oglasila sta se tov. Krajnc in gosp. dr. Šumenjak. Nato zaključí predsednik zborovanje in prosí, naj se tudi drugih zborovanj člani tako številno udeležijo.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj priredi dne 4. in 5. septembra t. l. izlet na Ivančico na Hrvatskem. Odhod iz Ormoža dne 4. septembra popoldne ob 4. uri z brzovlakom čez Čakovec in Varaždin. Prenočevanje v Ivančih. Dne 5. septembra zaran izlet na goro. Popoldne ob 5. uri povratek v Ormož — istotako z vlakom. Stroški za osebo bodo znašali približno 10 K.

Dobro došli so nam tudi tovariši in tovarišice iz drugih krajev. Ti se naj saj do 2. septembra javijo pri podpisnem, da moremo približno število izletnikov v Ivance naznaniti.

Ako bo 4. septembra slabo vreme, se izlet vrši 7. in 8. septembra.

Jos. Rajšp, Ormož-okolica.

Politiški pregled.

* Češki listi proti dopustu učiteljstva o priliki evharističnega kongresa. »Češke slovo« priobčuje sledeči odlok, naslovljen na okrajne šolske svete na Češkem, datiran z dnem 22. t. m.: V zadevi dopusta učiteljstvu o priliki evharističnega kongresa na Dunaju: Zaradi dovoljenja ministrstva za uk in bogocastje je dati javnim učiteljskim močem, ki se hočejo udeležiti evharističnega kongresa na Dunaju, primeren dopust. Če je potrebno, se lahko prične šolski pouk namesto 15. septembra šele 18. septembra po končanem evharističnem kongresu. — »Češke slovo« pripominja k temu odloku: Izražamo svoje največje ogorčenje proti takemu postopanju šolskih oblasti ter pričakujemo, da se naše napredno učiteljstvo ne bo posluževalo tega dopusta.

* Odlikovanje. Deželnemu šolskemu nadzorniku v Zagrebu, Antonu Cuvaju, bratu hrvaškega kralja, komisarja, je podeljeno plemstvo s pridevkom »od Carevdara«.

* Novi topovi. Na Dunajskem kame-nem polju so se vršili poizkusi z novimi

30,5 cm kalibrskimi poljskimi havbicami. Projektili tehtajo 350 kg vsak, visoki so čez en meter ter vsebujejo 40 kg ekrazita. S temi topovi so streljali na daljavo 7000 metrov, kroglja je dosegla višino 4000 metrov. Učinek strela je grozen. Kot tarča je služila dva in pol metra debela železno-betonska plošča, ki jo je projektil raznesel na drobne kosce. Vojna uprava je z uspehi teh topov popolnoma zadovoljna ter hoče baje naročiti več baterij teh havbic. Strašno!

* Troški pogreba umrlega japonskega cesarja. Državni zbor je dovolil en in pol milijona jenov (okolo 7 in pol milijona kron) za pogrebne slavnosti umrlega cesarja. Vsi stroški pogrebnih slavnosti znašajo dva milijona jenov (10 milijonov kron), a en del pokrije cesarska rodovina.

Srednješolski vestnik.

** Poostreni predpisi za hrvaške srednje šole. Naučni oddelek hrvaške deželne vlade je izdal poostren disciplinarni red za srednje šole. Ravnatelji šol morajo strogo paziti, da sprejemajo v zavode le take dijake, za katere imajo sigurno jamstvo, da bodo v šoli napredovali. Nadalje se ima strogo paziti na to, da bodo koncem prvega polletja na vsak način izključeni iz prvega razreda oni učenci, za katere se je dokazalo, da so nesposobni za napredek. K maturi se smejo spustiti samo popolnoma sposobni. Predpisi glede poseta gledališč in enakih zavodov se morajo odslej izvajati. Istotako tudi naredba, ki prepoveduje srednješolcem sodelovanje pri športnih klubih. Posejanje čitalnic je strogo prepovedano. Učno osebje mora tudi paziti, kake knjige bero dijaki, ki jim je tudi najstrožje prepovedano, da so naročniki političnih listov. Dijaki, ki so napram profesorjem osorni, se morajo takoj izključiti.

** V boj za slovensko srednje šolstvo v Trstu. Važnost slovenske srednje šole v Trstu je neizmerna, in za to zahtevo se morajo zavzeti vsi tržaški Slovenci brez razlike političnega mišljenja. Pomislimo samo, kako vrednost bi zadobila slovenska naša ljudska šola, ki mora konkurirati proti korupciji italijanskega magistrata, a ne daja svojim obiskovalcem pravice do obiskovanja srednje šole, ker slovenske šole te vrste — ni v Trstu! Vzroka propadanju slovenskih ljudskih šol v nekaterih krajih spodnje okolice je iskati samo v tej okolnosti. Človek nima poguma, da bi Slovencem, ki hočejo pošiljati svoje otroke na srednjo šolo, priporočali obisk slovenske ljudske šole, ker je združen z izgubo enega ali dveh let. Zatorej vsi v boj za to našo opravičeno zahtevo z zavestjo, da pravica mora zmagati! Tudi državnozbornska slovenska delegacija na Dunaju naj se zavzame za to našo zahtevo vseslovenskega pomena!

Učiteljski konvikt.

a) Darovi. Zbrana družba v gostoljubni Gnusovi hiši v Dolu pri Hrastniku 7 K; tov. Engelbert G a n g l 10 K namesto venca na grob svoji sestrični Mariji Pečetovi; tov. Ivan B e n e d i č i č 1 K. Hvala!

b) Letnina. H. Bračič, S. Gajšek, Fr. Zechner, J. Preželj in L. Kokot, vsi iz Dobove pri Brežicah. Ivan B e n e d i č i č in soproga iz Škocjana na Dolenjskem. Mirko G o v e k a r iz D. M. v Polju. Klotilda K ü n a s z iz Suhorja pri Košani. Hvala!

c) Novi mladinski spisi. Šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom naznanjamo, da izda Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta zopet pet novih mladinskih spisov, in sicer: 1. zvezek Josip Ribičičevih spisov; 2. in 3. zvezek Andrej Rapetovih spisov; 3. zvezek Engelbert G a n g l o v i h spisov in 4. zvezek spisov Mišjakovega Julčka. V kratkem pričnemo tudi z izdajanjem spisov našega znanega mladinskega pisatelja Ivo T r o š t a. Vsi navedeni pisatelji so odstopili svoje spise Učiteljskemu konviktu brezplačno. Hvala!

Kranjske vesti.

—r— 3. gospodinjski tečaj »Društva slov. učiteljic« v Ljubljani. V tem tečaju smo prejeli še naslednje poročilo: V soboto 24. t. m. se je končal tretji, letos šesttedenski gospodinjski tečaj, ki ga je svojim članicam priredilo »Društvo slov. učiteljic«. Ti tečajji imajo dalekosežni pomen, izobraziti učiteljice teoretično in praktično v dobre gospodinje, da bodo v slučaju potrebe pripravljene podajati pouk v gospodinjstvu. Poleg »društva slov. učiteljic« so uvideli tudi drugi važnejši faktorji pomen gospodinjstev tečajev za učiteljice in po priporočilu vlade je vis. ministrstvo naklonilo tej prireditvi znaten prispevek, ki bo kril troške za prostore in učne moči. Tečaj se je vršil v kras-